

Tilburg University

Inzicht in de ondernemingsraad bij de overheid.

Jellinghaus, S.F.H.; Vermaak, B.; Houtvast, J.M.

Publication date:
2013

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Jellinghaus, S. F. H., Vermaak, B., & Houtvast, J. M. (2013). *Inzicht in de ondernemingsraad bij de overheid*.
SDU.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Drs. J.M. Hautvast (redactie)
Dr. mr. S.F.H. Jellinghaus
Drs. B. Vermaak

INZICHT IN DE ONDERNEMINGS RAAD BIJ DE OVERHEID

Inzicht in de ondernemingsraad bij de overheid maakt deel uit van de reeks *Inzicht in de ondernemingsraad*.

In de uitgave *Inzicht in de ondernemingsraad* van mr. F.W.H. Vink en dr. R.H. van het Kaar staat de complete Wet op de ondernemingsraden met toelichting gepubliceerd.

Meer informatie over deze en andere uitgaven kunt u verkrijgen bij:

Sdu Klantenservice
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
tel.: (070) 37 89 880
www.sdu.nl/service

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

© Sdu Uitgevers bv Den Haag
Zesde herziene druk 2013

Omslagontwerp: Duel Graphic Design
Ontwerp binnenwerk: Duel Graphic Design
Zetwerk: Emjee Grafische Vormgeving

ISBN: 978 90 12390828
NUR: 820

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigwijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door foto kopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich te wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich te wenden tot de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de afwezigheid van eventuele fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the publisher's prior consent.

While every effort has been made to ensure the reliability of the information presented in this publication, Sdu Uitgevers neither guarantees the accuracy of the data contained herein nor accepts responsibility for errors or omissions or their consequences.

INHOUD

	VOORWOORD	9
	GEBRUIKTE AFKORTINGEN	11
1	MEDEZEGGENSCHAP BIJ DE OVERHEID	13
1.1	Wettelijke grondslag	15
1.2	Doel en functie van de ondernemingsraad	15
1.2.1	De taak van de ondernemingsraad	15
1.2.2	Het primaat van de politiek en marktconforme medezeggenschap	17
1.2.3	Stimuleringstaken	22
1.2.4	Mogelijke functies van de ondernemingsraad	24
1.2.5	Representativiteit en verantwoording	29
1.3	De plaats van de ondernemingsraad binnen de organisatie	32
1.3.1	De relatie met het politieke gezag	32
1.3.2	De relatie met de WOR-bestuurder	34
1.3.3	De relatie met het managementteam	38
1.3.4	De relatie met de achterban	39
2	HET WETTELIJKE KADER	43
2.1	De Wet op de ondernemingsraden (WOR)	45
2.1.1	De basisrechten van de OR	45
2.1.2	Adviesrecht van de ondernemingsraad	53
2.1.3	Instemmingsrecht van de ondernemingsraad	63
2.1.4	Faciliteiten en rechtsbescherming	69
2.1.5	Geschillenregelingen	74
2.1.6	Structuur van de medezeggenschap	77
2.1.7	Ondernemingsovereenkomst	83
2.2	Andere wetten	84
2.2.1	Arbeidsomstandighedenwet	85
2.2.2	Arbeidstijdenwet	87
3	HET EXTERNE OVERLEG: BETROKKENHEID VAN WERKGEVERS EN WERKNEMERS	91
3.1	Arbeidsvoorwaardenvorming	93
3.1.1	De bijzondere status van de ambtenaar	93

3.1.1.1	Inleiding	93
3.1.1.2	Het ambtenaarschap	93
3.1.1.3	Het systeem van het ambtenarenrecht	94
3.1.1.4	De rechtsbescherming van de ambtenaar	95
3.1.1.5	De arbeidsvoorwaarden van een ambtenaar	96
3.1.2	Normalisatie	97
3.1.3	Functiewaardering	98
3.1.4	Het ontslag en bovenwettelijke uitkering	98
3.2	Het Georganiseerd Overleg	102
3.3	Bedrijfscommissie voor de overheid	105
3.4	Internetvindplaatsen	106
4	MEDEZEGGENSCHAP EN ORGANISATIEVRAAGSTUKKEN	107
4.1	Management	109
4.1.1	Overheidsmanagement: uitgangspunten en concepten	109
4.1.2	De overheidsmanager als WOR-bestuurder	112
4.1.3	Contractmanagement, integraal management	115
4.1.4	Verandermanagement	120
4.1.5	Competentiemanagement	124
4.2	Reorganisaties, samenvoeging en verzelfstandiging	126
4.2.1	Het veranderingsproces en de rol van de ondernemingsraad	126
4.2.2	Veranderingen en sociaal beleid	132
4.3	Personeelsbeleid	135
4.3.1	Ontwikkelingen in het personeelsbeleid bij de overheid	135
4.3.2	Personeelsbeleid en de rol van de ondernemingsraad	137
4.4	Arbidsomstandighedenbeleid	147
4.4.1	De noodzaak van arbobeleid	147
4.4.2	De arbobeleidscyclus	149
4.5	Financieel beleid	152
4.5.1	Uitgangspunten en begrippen	152
4.5.2	Positie van de ondernemingsraad	153
5	RIJKSOVERHEID	157
5.1	Inleiding	159
5.2.	Algemene schets van de Rijksoverheid in Nederland	159
5.2.1	Politiek, beleid en uitvoering	159
5.2.2	Het Ministerie als organisatie	163
5.3	Vraagstukken voor de OR	166
5.3.1	Permanent veranderen: dynamisch reorganiseren	167
5.3.2	Samenvoegen en afstoten	169
5.3.2.1	Vormen van verzelfstandiging	170
5.3.2.2	Gevolgen voor medezeggenschap bij complexe relaties	173

5.4	Ambtenaar in een nieuwe rol	174
5.4.1	Sociale Innovatie: Het Nieuwe Werken	174
5.4.2	Functiegebouw Rijk	176
6	LAGERE OVERHEDEN	183
6.1	Inleiding	185
6.2	Provincies	185
6.2.1	Het bestuur van de provincie	186
6.2.2	De ambtelijke organisatie	186
6.2.3	Besturingsmodellen	187
6.3	Gemeenten in Nederland	188
6.3.1	Het bestuur van gemeenten	189
6.3.2	Gemeentelijke organisatie: van concern naar directie	191
6.4	Vraagstukken waar de OR zich voor gesteld ziet	193
6.4.1	Financiële beperkingen	193
6.4.2	Andere organisatievormen	196
6.4.3	Flexibilisering van functies: een andere kijk op de rol van de ambtenaar	205
6.4.4	Veranderde relatie tussen burger en overheid	207
7	MEDEZEGGENSCHAPSSTRATEGIE	209
7.1	Medezeggenschap in de praktijk	211
7.1.1	Strategisch gedrag	211
7.1.2	Kerncompetenties medezeggenschap	212
7.1.3	Effectief gedrag	214
7.1.4	Beïnvloedingsparadox	215
7.1.5	Prioriteiten stellen	218
7.2	Vernieuwing van medezeggenschap	219
7.2.1	Is vernieuwing nodig?	219
7.2.2	Nieuwe instrumenten voor werknemersparticipatie	221
7.2.3	Belangen behartigen of belangen afwegen?	223
7.2.4	Het OR-lid meer op de voorgrond	223
7.2.5	Macht en gezag	224
	LITERATUUR EN WEBSITES	227
	ADRESSEN	229
	TREFWOORDENREGISTER	233

INZICHT IN DE ONDERNEMINGSRAAD BIJ DE OVERHEID

De financiële positie van de overheid bepaalt de komende jaren het lot van haar werknemers. Ambtenaren worden geconfronteerd met bezuinigingen, afstoting van taken, samenvoeging van onderdelen en reorganisaties. Een periode van ingrijpende veranderingen kondigt zich aan. Niet alleen voor het overheidsmanagement, maar ook voor ondernemingsraden betekent dit een grote belasting en verantwoordelijkheid.

In dit boek geven de auteurs een schets van wat in het sociaal overleg in de nabije toekomst belangrijk zal worden:

- Welke beleidsthema's bepalen de agenda van de overlegvergadering met de ondernemingsraad?
- Hoe kan de OR zich het best opstellen om bij te dragen aan constructieve en creatieve oplossingen voor de problemen?

Deze geheel herziene uitgave maakt dit boek tot een onmisbaar hulpmiddel voor de medezeggenschap van overheidswerknemers bij de sectoren Rijk, Provincies, Gemeenten en andere overheidsorganisaties. Niet alleen voor de ondernemingsraden zelf, ook bestuurders, consultants, HR-functionarissen en zelfs politici zullen hierin ideeën aantreffen die hen helpen de betrokkenheid van medewerkers te vergroten.

DRS. J.M.
HAUTVAST
REDACTIE

Politicoloog en bedrijfskundige, met jarenlange ervaring als docent, trainer, adviseur, publicist en bestuurder. Thans werkzaam als zelfstandig consultant.

DR. MR.
S.F.H.
JELLINGHAUS

Is advocaat en NMI registermediator bij De Voort Advocaten | Mediators te Tilburg en universitair docent bij het departement Sociaal Recht en Sociale Politiek aan de Universiteit van Tilburg.

DRS.
B. VERMAAK

Is als politicoloog verbonden aan het CAOP. Hij is adviseur en trainer voor de (semi-) publieke sector. Publicist, spreker, redacteur bij HR overheid en eigenaar van @oradviezen.

ISBN 978-90-12-39082-8

9 789012 390828 >

Sdu UITGEVERS